

VALSTYBINĖ DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai
Per E. pristatymą

2024-08- Nr. 2R- (3.8.Mr)
Į 2024-07-09 Nr. S-2112

Kopija
Ekonomikos ir inovacijų ministerijai
Teisingumo ministerijai
Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai
Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
Valstybės duomenų agentūrai
Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui
Per E. pristatymą

DĖL PRAŠYMO PATEIKTI NUOMONĘ

Valstybinėje duomenų apsaugos inspekcijoje (toliau – Inspekcija) 2024-07-09 gautas Jūsų raštas Nr. S-2112 „Dėl Valstybės kontrolės nurodytos problematikos“, kuriuo prašote pateikti nuomonę ir pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės (toliau – Valstybės kontrolė) sunkumų gauti jos funkcijoms vykdyti būtinus asmens duomenis.

Primename, kad Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas¹ (toliau – BDAR) nedraudžia tvarkyti (teikti) asmens duomenų, svarbu užtikrinti, kad tai būtų atliekama laikantis su asmens duomenų tvarkymu susijusių principų, įtvirtintų BDAR 5 straipsnyje, ir kai toks asmens duomenų tvarkymas gali būti pagrįstas bent viena teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga, numatyta BDAR 6 ir, kai taikoma, 9 straipsnyje. Šie reikalavimai, įskaitant pareigą užtikrinti asmens duomenų saugumą (BDAR 5 straipsnio 1 dalies f punktas, 25 straipsnis, 32 straipsnis), taikomi tiek valstybės institucijoms, teikiančioms asmens duomenis kitiems subjektams, tiek tokius asmens duomenis renkantiems ir toliau tvarkantiems subjektams (šiuo atveju – Valstybės kontrolei).

Pastebėtina, kad Inspekcija, siekdama užtikrinti prašymų pateikti asmens duomenų teisėtumo vertinimo *nuoseklumą*, parengė [Prašymų dėl asmens duomenų teikimo vertinimo gaires](#) (toliau – Gairės), kuriuose paaiškinti trys esminiai kriterijai, vertinant, ar asmens duomenys gali būti teikiami, papildomai pasisakyta ir dėl susistemintų rinkinių teikimui keliamų reikalavimų². Šie kriterijai taikomi visiems prašymus pateikti asmens duomenis (ar sudaryti asmens duomenų teikimo sutartis) gavusiems duomenų valdytojams, taigi, *ir aptariamam atveju*. Kitaip tariant, bet kuri organizacija (įskaitant rašte minimas Valstybinę ligonių kasą prie Sveikatos apsaugos ministerijos bei Valstybinio

¹ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas).

² Papildomai pasisakytina apie atvejus, kai asmens duomenų rinkimas grindžiamas teisės aktuose nustatytais bendro pobūdžio nuostatomis, t. y. *kuo abstrakčiau teisės akte įtvirtinta subjekto teisė rinkti asmens duomenis, tuo detalesnis turi būti šį teisės aktą taikančio subjekto prašymas pateikti asmens duomenis*. Pavyzdžiui, tais atvejais, kai teisės aktas nustato tik bendrą teisę rinkti duomenų gavėjo funkcijoms (kurios nustatytos konkrečiame teisės akte) reikalingą informaciją, įskaitant asmens duomenis, duomenų gavėjas prašyme turi aiškiai nustatyti, kokių duomenų subjektų asmens duomenys yra būtini asmens duomenų tvarkymo tikslui pasiekti, kokie konkrečiai asmens duomenys yra būtini, kokio laikotarpio informacija turi būti teikiama ir pan. Kitaip tariant, *duomenų gavėjas, nesant konkretaus teisinio reguliavimo, turi pagrįsti prašymo proporcingumą*.

socialinio draudimo fondo valdybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos) turi įvertinti gautą prašymą ir, jei jis atitinka nustatytus kriterijus, pateikti asmens duomenis ar suteikti prie jų prieigą.

Įvertinus Valstybės kontrolės atliekamus auditus ir vykdomas užduotis, manytina, kad asmens duomenų teikimas šiai institucijai patenka po Gairių 1 skyriuje ir, kai taikoma, 2 skyriaus trečiojoje potemėje pateiktu aiškinimu, todėl į Gaires įtraukti atskirą skiltį, skirtą išimtinai tik Valstybės kontrolės teisei rinkti asmens duomenis, nėra tikslinga. Vis dėlto, Inspekcija *susitikimo su Valstybės kontrole metu kvietė Valstybės kontrolę pateikti situacijų pavyzdžius*, kuriais Gairių 1 skyrius ir, kai taikoma, 2 skyriaus trečioji potemė galėtų būti papildyti, siekiant atspindėti dažniausiai kylančius iššūkius ir atkreipti duomenų teikėjų dėmesį į potencialias tokių situacijų sprendimo galimybes.

Paminėtina, kad Valstybės kontrolės teisė gauti asmens duomenis, kai jie būtini Valstybės kontrolės funkcijos vykdyti, nėra ginčijama, tačiau Valstybės kontrolė bet kuriuo atveju turi užtikrinti, kad šioms funkcijoms vykdyti tvarko tik būtinus asmens duomenis. Pavyzdžiui, „būtinumo reikalavimas nėra įvykdomas, jei nurodytas bendrojo intereso tikslas gali būti tinkamai ir taip pat veiksmingai pasiektas kitomis priemonėmis, kurios mažiau ribotų duomenų subjektų pagrindines laisves ir teises, ypač teises į privatų gyvenimą ir į asmens duomenų apsaugą, <...> o nukrypti nuo tokių duomenų apsaugos principo leidžiančios nuostatos ir šio principo apribojimai negali viršyti to, kas yra griežtai būtina“³. Šis reikalavimas įpareigoja Valstybės kontrolę (kaip ir bet kurią kitą valstybės instituciją, renkančią asmens duomenis savo funkcijoms vykdyti) įvertinti, kokie asmens duomenys yra tam būtini.

Prašymo pateikti asmens duomenis ar prieigų prie asmens duomenų proporcingumas, be kitų aplinkybių, priklauso ir nuo to, ar siekiamas asmens duomenų tvarkymas susijęs su plačia teisės aktų pažeidimų paieška (*ex ante* vertinimas), ar su konkrečiu auditu (*ex post* vertinimas). Abejotina, kad abiem atvejais galėtų būti prašoma (ar prieiga suteikiama) tokios pačios apimties asmens duomenų, t. y. kad tapati asmens duomenų apimtis būtų laikoma atitinkanti BDAR 5 straipsnio 1 dalies c punktą. Kitaip tariant, duomenų gavėjas (šiuo atveju – Valstybės kontrolė) jam nustatytų įgaliojimų apimtyje siekiamam *ex ante* vertinimui galėtų pagrįsti plataus duomenų subjektų rato siaurą asmens duomenų apimtį (siekiant, pavyzdžiui, surasti „tikslinius“ duomenų subjektus ir galimus susijusius pažeidimus), o *ex post* vertinimui – siauro duomenų subjektų rato platesnę asmens duomenų apimtį (siekiant, pavyzdžiui, patikrinti atrinktus duomenų subjektus ir kaip tikrinama valstybės institucija laikosi nustatytų reikalavimų konkretaus patikrinimo kontekste ir pan.). Abejotina, kad duomenų gavėjas galėtų gauti *ex post* vertinimui reikalingus asmens duomenis ir duomenų subjektų asmens duomenis, kurie susiję tik su *ex ante* vertinimu, bei tuo pačiu laikytis duomenų kiekio mažinimo principo (BDAR 5 straipsnio 1 dalies c punktas) reikalavimų. Tai savo praktikoje pažymėjo ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismas⁴.

Aukščiau nurodyti asmens duomenų apsaugos reikalavimai buvo aptarti su Valstybės kontrole ir susitikimo metu priimtas sprendimas, kad tais atvejais, kai *teisės aktais yra nustatytas* tam tikros valstybės finansų panaudojimo priežiūros ir kontrolės priemonių (neatsiejamai susijusios su asmens duomenų rinkimu ir tolimesniu tvarkymu) taikymas *tam tikru intervalu* (pavyzdžiui, kiekvieną mėnesį), asmens duomenų teikimas *gali būti sprendžiamas asmens duomenų teikimo sutartimis, t. y. įdiegiamomis sąsajomis su valstybės informacinėmis sistemomis*. Pastebėtina, kad tokiu atveju kreipiantis į duomenų teikėją (tikrinamas subjektas *ex ante* vertinimo kontekste) su nuolatiniiais prašymais pateikti asmens duomenis galėtų būti vertinamas kaip nepagrįsta administracinė našta, nes

³ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2021 m. birželio 22 d. sprendimo byloje C-439/19 110 pastraipa.

⁴ Žr. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2022 m. vasario 24 d. sprendimo byloje C-175/20 74, 76, 78–80 p.

tokiais atvejais prašymo pateikti asmens duomenis atitiktis aukščiau nurodytiems asmens duomenų teikimo kriterijams argumentai kiekvieną kartą būtų iš esmės vienodi, taigi ir nereikalaujantys papildomo vertinimo iš tokį prašymą gavusios valstybės institucijos (duomenų teikėjo). Svarbu užtikrinti, kad šie aspektai būtų aiškiai aptarti duomenų teikimo sutartyje (įskaitant, asmens duomenų teikimo / naudojimo tikslus, teisinius pagrindus), joje taip pat aiškiai nustatant, prie kokių konkrečiai asmens duomenų prieigos Valstybės kontrolei turi būti suteiktos ir pagrindiniai tokių prieigų saugikliai (pavyzdžiui: prieigų naudojimo atvejų nustatymas; naudojimosi prieigomis žurnalinių įrašų tvarkymas; susipažinti su nustatytais asmens duomenimis ir juos tvarkyti teisė sudaroma tik tai daryti įgaliotam darbuotojui; įpareigojimas darbuotojui tvarkyti tik duomenų teikimo sutartyje nurodytus asmens duomenis šioje sutartyje nustatytais tikslais; ir pan.).

Nemanytina, kad visais atvejais asmens duomenų rinkimo klausimas turi būti sprendžiamas Valstybės kontrolės valdomų informacinių sistemų sąsajomis su kitomis valstybės informacinėmis sistemomis ar kitais daugkartinio asmens duomenų teikimo būdais. Tais atvejais, kai asmens duomenų rinkimas, susijęs su Valstybės kontrolės teisės aktuose nustatytų užduočių vykdymu, nepatenka į aukščiau esančioje pastraipoje aptartą atvejį, t. y. kai būtinas asmens duomenų kiekis priklauso nuo konkretaus audito (planinio ar neplaninio), manytina, asmens duomenų rinkimas turėtų būti sprendžiamas atskirais prašymais (*ex post* vertinimui atlikti). Kitaip tariant, tokių asmens duomenų rinkimui sudarinėti asmens duomenų teikimo sutartis ar diegti atitinkamas *nuolatinės* sąsajas tarp valstybės sistemų nėra tikslinga. Manytina, kad tokiais atvejais konkrečius tikslus galima pasiekti ir mažiau privatumą ribojančiomis priemonėmis, pavyzdžiui: teikiant vienkartinis prašymus, nustatančius aiškias asmens duomenų rinkimo ribas; nustatant *laikinas* prieigas prie prašyme nurodytų asmens duomenų (priklusomai nuo informacinės sistemos funkcionalumą ir galimybių) ir pan.

Dėl asmens duomenų pateikimo būdų (teikimas šifruotų / nešifruotų), manytina, kad tai yra tarpinstitucinio (duomenų gavėjo ir duomenų teikėjo) *susitarimo* dalykas, nes BDAR konkrečių asmens duomenų teikimo būdų ar asmens duomenų saugumo priemonių jų teikimo metu nenustato, tačiau nustato pareigą užtikrinti tvarkomų asmens duomenų apsaugą (BDAR 5 straipsnio 1 dalies f punktas, 24, 25 ir 32 straipsniai). Kitaip tariant, valstybės institucijos gali susitarti taikyti tokias apsaugos priemones, kurios sudarytų sąlygas Valstybės kontrolei, gavus prašomus asmens duomenis, nustatytas apsaugos priemones panaikinti ir tokiu būdu sudaryti galimybes juos apdoroti Valstybės kontrolės naudojamomis priemonėmis.

Dėl valstybės institucijų naudojamų informacinių technologijų infrastruktūros ar valdomų valstybės informacinių sistemų sąveikumo ir funkcionalumą, kliudančių teikti asmens duomenis Valstybės kontrolei, taip pat asmens duomenų gavimo apmokestinimo, Inspekcija negali pasisakyti kaip nepriklausančių jos kompetencijai (BDAR šių klausimų nereguliuoja).

Direktorius pavaduotoja,
pavaduojanti direktorių

Danguolė Morkūnienė